

Op verhaal komen

Hoe sterkt Appreciative Inquiry onze transitie?

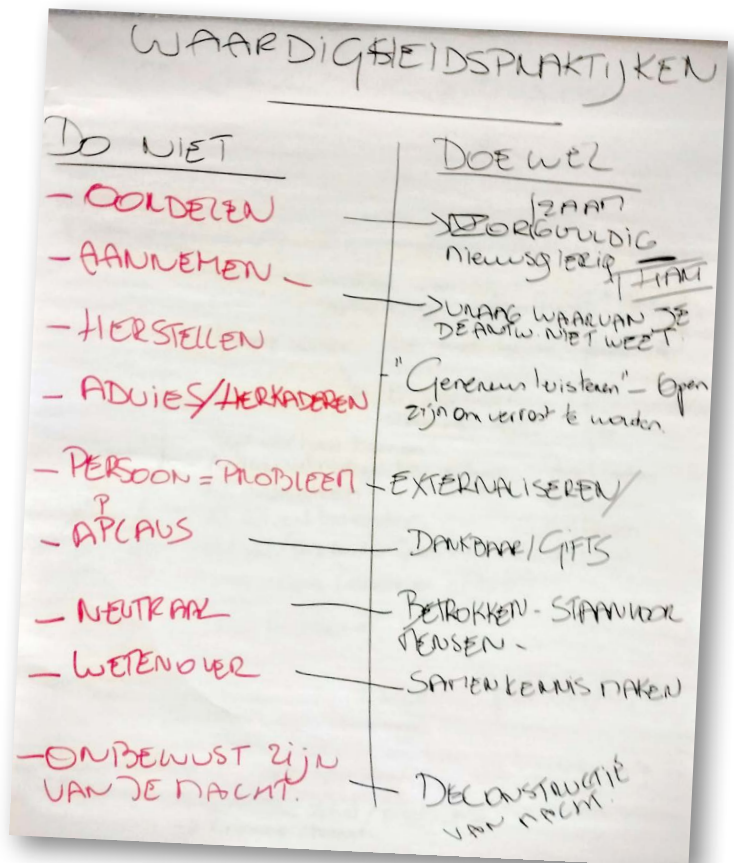
DOOR DE REDACTIE

Relatief kort geleden duurde de gemiddelde gezinsvakantie precies één dag per jaar. Vader leende of huurde een auto. Met als bestemming de kust, of het grasveld langs een kanaal met uitzicht op langsvarende schepen. Moeder had lekkere broodjes gemaakt. Het flesje chocomel werd ter plekke gekocht, en de kinderen genoten ervan met kleine teugjes. Als de zon had meegewerkt, kwam de familie 's avonds met enigszins verbrand gezicht weer thuis. Onvoorstelbaar toch, in het licht van de huidige tijd? Dat hangt ervan af hoe en waar je kijkt. Er bestaan grote groepen mensen die het moeten doen met veel zorgen en weinig middelen. Wat zijn hun vakantie verhalen? We bevinden ons in het werkerrein van Griet Bouwen, waarderend onderzoeker en nieuw-maker. Haar missie bestaat uit het waarderen en bekrachtigen van haar medemens. Op 26 oktober 2016 is zij gastdocent binnen de actieleergang Appreciative Inquiry die door vijftien collega's in de vorm van een in-company wordt gevolgd. De bijeenkomst blijkt tevens de kraamkamer te vormen van het AI Magazine dat je zojuist begon te lezen. Een blad met een missie: *to spread AI in the world...*

Griet Bouwen werd beroemd¹ door het creëren van het Vlaams Lerend Netwerk van Talent en Bezieling. Zij initieerde het programma Vuurwerk, bedoeld om mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt - alloctonen, huismoeders, kansarme jongeren - te helpen inzien over welke kwaliteiten zij wél beschikken, om op die manier met meer kracht meer kans te maken. (In Vlaanderen spreekt men trouwens van 'kansgroepen'.) De Vuurwerk 'hulpverleners' leerden de ander te bekrachtigen in een dialoog volgens vier stappen. Te beginnen met helpen Ontdekken welke krachtige ervaringen iemand onbewust al met zich meebrengt, en die het bewijs vormen van iemands potentie. Op basis van het hierdoor gegroeide zelfvertrouwen uitnodigen tot Dromen over wat er allemaal zou kunnen als die reeds aanwezige kracht optimaal benut zou worden. Vervolgens stimuleren tot Ontwerpen van acties die uitvoerbaar en haalbaar zijn, die een stapje vormen richting de droom, en die aansluiten bij de herontdekte capaciteiten. Tenslotte het aanzetten tot Verwezenlijken van de geformuleerde acties. In het Engels ook wel Discover, Dream, Design en Destiny genoemd. Je kunt het een methode noemen. Dat is het ook, en wel een zeer krachtige. Tegelijkertijd is de uitwerking ervan vooral zo groot omdat de rechtgeaarde 'AI-practitioner' onvoorwaardelijk uitgaat van de *positive core* in ieder mens: door de kracht van de ander op voorhand te zien en te waarderen, ontwikkelt die zich ook.

Griet belichaamt het waarderen onderzoeken in heel haar werken. Tijdens haar gastcollege nodigt ze de deelnemers uit haar zoveel mogelijk te bevragen, om op die manier richting te geven aan hun eigen leerproces. Gevraagd naar een recente krachtige ervaring, komt Griet te spreken over haar tweedaagse dialoogsessie met mensen in een armoede positie: "Het Vlaams bureau voor toerisme organiseert samen met vele organisaties in de sector activiteiten om mensen met een krappe beurs toch iets van vakantie te kunnen bieden. Dit vanuit de overtuiging dat 'een paar dagen er echt tussenuit' de mensen veel verlichting kan brengen. Het is in die context dat ik met een aantal van hen twee dagen mocht optrekken, en hen begeleidde rond de vraag 'Wat is voor jou de betekenis van vakantie?' Deze vraag ontlokte bij iedereen een verhaal; over de schoonheid van een andere omgeving, over de mogelijkheid om een vriend of ver familielid te kunnen bezoeken, over het beleven van een periode van zorgeloosheid. De mensen kwamen letterlijk 'op verhaal'. Soms spraken zij zo krachtig en kleurrijk, dat ik ze meteen op video wilde vastleggen. Soms bood ik aan om hun verhaal op te schrijven en met hen af te stemmen of ze zich er in konden vinden. Waar het namelijk allemaal om draaide, was het achteraf kunnen delen van die verhalen, zodat anderen zich daarin herkennen en zich alleen daarom al bekrachtigd kunnen voelen. Dit illustreert mijn activiteit genaamd Nieuwmaken.be. Door het beluisteren, optekenen en verspreiden van generatieve verhalen over ontwikkelingen in de samenleving - of binnen organisaties - kun je de

1 Lees haar boek 'Leiden naar Talent en Bezieling' of bezoek de website vuurwerk.be

“ De ‘AI practioner’ gaat onvoorwaardelijk uit van de *positive core* in ieder mens: door de kracht van de ander op voorhand te zien en te waarderen, ontwikkelt die zich ook. ”

ontwikkelingen en veranderingen verder bevorderen, versnellen, bekrachtigen. Is dat niet mooi? Is dat niet tevens volstrekt logisch? Niet dat we de problemen van mensen zouden moeten negeren. Maar laten we vooral zoeken, in het bijzonder: waarderen onderzoek plegen, naar de krachtige ervaringen die de mensen vooruit hielpen en helpen.” Aldus Griet.

Het verhaal van Griet ontvouwt zich in de richting van de vragen van onze Haagse AI-studenten. De actielegang nodigt elke deelnemer uit zijn of haar opgedane vaardigheden te (be) oefenen door het voeren van een AI-interview met een collega en/of burger, en diens verhaal aan het papier toe te vertrouwen. Samen vormen die verhalen een AI Magazine, een bloemlezing van de opleiding, en hopelijk een bijdrage aan onze stad in transitie. Desgevraagd geeft Griet op zeer systematische wijze aanbevelingen² voor het schrijven van een dergelijke generatief artikel. Griet legt de lat voor onze beginnende journalisten nog

2 Voor de geïnteresseerden te downloaden van www.nieuwmakers.be

Waardigheidspraktijken voor Re-authoring conversaties

Gespreksmethoden die de ander onderdrukken	Gespreksmethoden die de ander bevrijden
Vermijd...	Wees uitgenodigd om...
Oordelen en evalueren	Zorgzaam nieuwsgierig zijn
Veronderstellen dat je 't begrijpt	Vragen stellen waarvan je het antwoord niet weet via het gebruiken van de woordenschat van de verteller
Herstellen, problemen oplossen, tussenkomen	Verhef de verteller tot primair auteur van zijn verhaal
Het probleem 'in' de persoon plaatsen ('ik ben...')	Scheid het probleem van de persoon: maak het een 'het'
Advies geven en herkaderen	Genereus luisteren en op zijn om zelf verrast en veranderd te worden
Neutraal blijven	Sta naast de verteller, als jouw medereiziger
Weten over	Samen kennis maken
Onwetendheid over de macht van kennis	Deconstrueer de macht van kennis
Bevestigen, applaus geven	Deel je reflecties en de geschenken die je uit het gesprek mocht ontvangen

Deze praktijken ontstaan wanneer je veronderstelt dat jij dingen weet over mensen die ze niet over zichzelf weten.

Deze praktijken ontstaan vanuit een houding van niet-weten over de ander met een diepe waardering voor hun uniek zijn.

een stukje hoger: "In 2015 bezocht ik de World Appreciative Inquiry Conference in Johannesburg. In die boeiende Afrikaanse context werd mij duidelijk dat Appreciative Inquiry in feite een oefening is in het tonen van waardigheid. Ik zie een directe relatie wat in jullie actieleergang de AI-grondhouding wordt genoemd. Ik wil graag enkele van die waardigheidspraktijken met jullie delen. En geheel tegen de AI-principes is, begin ik met het benoemen van wat je, in het bejegenen van de ander, niet moet doen. Wil je de ander in diens waarde of waardigheid laten, vermijd dan de volgende gedragingen: oordelen, aannames plegen, de ander corrigeren, adviseren of herkaderen, de ander als een probleem te zien, applaudisseren, neutraal proberen te blijven, en (beter) te weten. Tot zover de dont's. Wat je veel beter wel kunt doen is zorgzaamheid betrachten, nieuwsgierig zijn, vragen stellen waarvan je zelf het antwoord niet weet, genereus luisteren, open staan om verrast te kunnen worden, de zaak los van de persoon te zien, dankbaarheid te tonen, opkomen voor het goede in de mens, en samen (letterlijk) kennis te maken.

De wereld en haar bewoners veranderen in de richting van de vragen die we stellen. Als we die vragen formuleren vanuit een grondhouding van wederzijdse waardigheid, dan kunnen het alleen maar goede vragen zijn. En dan gaan we dus samen de goede kant op."

Na de gezamenlijke lunch vertrekt Griet naar andere oorden, de Haagse AI-studenten in vervulling en vervoering achterlatend. Waar op het begin van de dag het maken van een magazine nog een flinke uitdaging leek, stroomde de energie voluit. Opeens waren er ideeën te over om een rode draad voor het magazine te verzinnen, en daar kopij suggesties bij aan te dragen. Iedereen zag het magazine al een beetje voor zich. Over het thema waren we het snel eens: "op verhaal komen". En nu ligt het er. Je hoeft alleen maar verder te bladeren om het te appreciëren. Elke bijdrage is het product van waarderend onderzoek. Alle meemakers in dit blad konden even op verhaal komen.

